

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Rīgā

26.10.2021. Nr. 3-4.2/[..]

[..]

Par saņemtās informācijas izvērtēšanu

Datu valsts inspekcija (turpmāk - Inspekcija) ir saņēmusi SIA [..] 2021.gada [..] vēstuli Nr. [..] (*Inspekcijā saņemta un reģistrēta 2021.gada [..] ar Nr. [..]*) un iepazinusies ar tajā sniegtajiem paskaidrojumiem saistībā ar komerciālo paziņojumu sūtīšanas apstākļiem, aicinot fiziskas personas – datu subjektus – dot piekrišanu to personas datu apstrādei, iesniedzot SIA [..] savu kontaktinformāciju, lai vēlāk tām piedāvātu konkrētus pakalpojumus un sniegtu informāciju par dažādiem aktuāliem piedāvājumiem, vienlaikus piedāvājot iespēju tādējādi laimēt robotu – putekļu sūcēju.

Papildus Inspekcijas 2021.gada [..] vēstulē Nr. [..] SIA [..] sniegtajiem argumentiem, vēršam uzmanību uz turpmāk norādītajiem apstākļiem.

Inspekcija ir konstatējusi, ka SIA [..] ir norādīta kā konkursa organizētājs un personas datu pārzinis, savukārt, lai fiziskas personas (datu subjekti) piedalītos konkursā un pretendētu uz balvu, tām ir jāiesniedz sava kontaktinformācija, piekrītot saņemt arī SIA [..] mārketinga piedāvājumus, tādējādi secināms, ka, konkrētajā brīdī puses vienojoties nodibina līgumiskās attiecības, kur viena puse ([..]) apņemas sniegt pakalpojumu – dalību konkursā - apmaiņā pret otras puses (Klienta) gatavību uzklaut mārketinga paziņojumus. Inspekcija ņem vērā, ka SIA [..] konkursa ietvaros, ja datu subjekts nesniedz piekrišanu mārketinga informācijas (komerciālo paziņojumu) saņemšanai, tad tehniski netiek nodrošināta iespēja turpināt reģistrāciju konkursā jau otrajā tā solī, jeb saņem pašu pakalpojumu pēc būtības. Proti, nosacījums saņemt mārketinga informāciju (komerciālus paziņojumus) ir pamatā dalībai konkursā, ar iespēju tādējādi laimēt robotu – putekļu sūcēju. Inspekcija vērš uzmanību, ka šajā gadījumā datu apstrāde mārketinga nolūkos nav uzskatāma par tādu, bez kuras nav iespējama izvirzītā nolūka sasniegšana, proti, konkursa organizēšana (pakalpojuma sniegšana).

Vienlaikus Inspekcija atkārtoti vērš uzmanību, ka saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma (turpmāk – ISPL) 1.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto komerciāls paziņojums ir jebkāds paziņojums elektroniskā veidā, kas paredzēts tiešai vai netiešai preču vai pakalpojumu reklamēšanai vai arī tāda komersanta, organizācijas vai personas tēla reklamēšanai, kas veic komercdarbību, saimniecisku darbību vai reglamentēto profesionālo darbību. Par komerciālo paziņojumu neuzskata informāciju, kas dod iespēju tieši piekļūt vispārējai informācijai par

pakalpojuma sniedzēju un tā darbību (domēna vārds vai elektroniskā pasta adrese).

Savukārt komerciālo paziņojumu nosūtīšanas tiesiskais ietvars ir noteikts ISPL 9.pantā, kurš noteic, ka komerciālu paziņojumu uz fiziskas personas elektroniskā pasta adresi vai izmantojot citu elektronisku saziņas veidu ir atļauts sūtīt, ja tiek iegūta šīs personas piekrišana vai, ja pastāv visi ISPL 9.panta otrajā daļā minētie nosacījumi, papildus ievērojot ISPL 9.panta ceturto daļu. Inspekcija ir konstatējusi, ka SIA [...] piedāvājumi par izdevīgiem tās datu un tarifu plāniem elektroniskā veidā ir uzskatāmi par komerciāliem paziņojumiem un uz konkrēto gadījumu ir attiecināmas ISPL noteiktās prasības, tostarp, par personas piekrišanas iegūšanu.

Inspekcija informē, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 12.jūlija direktīvā Nr.2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) 17.apsvērumā skaidrots “šajā direktīvā jēdzienam lietotāja vai abonenta piekrišana, neatkarīgi no tā, vai tas ir fiziska vai juridiska persona, jābūt tādai pašai nozīmei, kāda tā ir jēdzienam informācijas objekta piekrišana, kā noteikts un precizēts Direktīvā 95/46/EK. Piekrišanu var sniegt ar jebkuru pienācīgu metodi, kas ļauj lietotājam brīvi sniegt konkrētu un informētu norādi par savu vēlmi, tostarp atzīmēšanu ar ķeksīti interneta tīmekļa vietnē”. Ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.apriļa Regulas Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula) 94.pantā noteikto, uzskatāms, ka e-privātuma direktīvas transponējošo tiesību aktu kontekstā jēdziens “piekrišana” ir analogs Regulas 4.panta 11) apakšpunktā definētajam “piekrišanas” jēdzienam. Inspekcija ņem vērā, ka iepriekš minētā direktīvā Latvijā transponēta tai skaitā ISPL.

Ievērojot to, ka SIA [...] konkrētā konkursa ietvaros, piedāvājot iespēju laimēt dāvanu, aicina datu subjektus sniegt piekrišanu komerciālu paziņojumu saņemšanai, tādējādi veicot personas datu apstrādi, tai ir jāatbilst visiem Regulā noteiktajiem nosacījumiem par piekrišanas iegūšanu.

Saskaņā ar Regula 4.panta 11) apakšpunktu datu subjekta “piekrišana” ir jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru viņš paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības veidā sniedz piekrišanu savu personas datu apstrādei. Tātad piekrišana ir likumīga un spēkā esoša, ja tā atbilst visām Regulā norādītajām piekrišanas pazīmēm: “aktīvi sniegta”, “informēta un apzināta”, “konkrēta”, “brīva”, “atsaucama”, “pierādāma”.

Līdz ar to, tas, ka piekrišanai jābūt brīvi sniegtai ir priekšnosacījums tam, lai uzskatītu piekrišanu par spēkā esošu. Paskaidrojam, ka pazīme “brīva” (brīvi sniegta)¹ norāda uz reālu izvēles iespēju un datu subjektu kontroli. Kopumā Regula paredz, ka gadījumos, kad datu subjektam nav reālas izvēles, kad viņš jūt, ka piekrišana ir piespiedu vai tās nesniegšanas rezultātā iestāsies nelabvēlīgas sekas, piekrišana nebūs spēkā esoša². Tādējādi, ja piekrišana ir iekļauta kā neapspriežama nosacījumu daļa, tā nav uzskatāma par brīvi sniegtu, turklāt konkrētajā gadījumā nevar prezumēt, ka SIA [...] leģitīmās intereses būtu svarīgākas par personas tiesībām uz datu aizsardzību.

Piekrišana var būt spēkā gadījumos, kad datu subjektam ir reālas izvēles iespējas bez maldināšanas, iebiedēšanas, piespiešanas vai ievērojamu negatīvu seku radīšanas, ja persona nepiekrīt datu apstrādei. Ja piekrišanas sekas mazina indivīda izvēles brīvību, tad piekrišana nav sniegta labprātīgi³. Attiecīgi piekrišana netiks uzskatīta par brīvi sniegtu, ja datu subjekts tādējādi jūtas spiests

¹ 29.panta darba grupa vairākos atzinumos ir apskatījusi piekrišanas robežas situācijās, kad tās brīva sniegšana nav iespējama. Tas jo īpaši attiecas uz Atzinumu 15/2011 par piekrišanas definīciju (WP 187), Darba dokumentu par personas veselības datu apstrādi elektroniskās veselības kartēs (WP 131), Atzinumu 8/2001 par personas datu apstrādi saistībā ar nodarbinātību (WP48) un Otro atzinumu 4/2009 par Pasaules Antidopinga aģentūras (WADA) veikto datu apstrādi, Starptautisko privātuma un personas datu aizsardzības standartu, saistītajiem WADA kodeksa noteikumiem un citiem privātuma jautājumiem saistībā ar WADA un (valstu) antidopinga organizāciju cīņu pret dopingu sportā (WP 162).

² Skatīt Atzinumu 15/2011 par piekrišanas definīciju (WP 187), 12.lpp.

³ Darba grupas personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi (kas izveidota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1995.gada 24.oktobra Direktīvas 95/46/EK “Par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un

piekrist datu apstrādei vai nevar tai atteikt, piemēram, lai turpinātu reģistrāciju konkursa izlozē tīmekļa vietnē. Inspekcija norāda, ka motivējošas ietekmes nošķiršana no tādiem apstākļiem, kas reāli ietekmē datu subjekta izvēles brīvību, var izrādīties visai sarežģīts uzdevums. Turklāt lielāks neviennozīmīgas piekrišanas risks iespējams tieši tiešsaistē, tāpēc tai jāpievērš īpaša uzmanība.

Inspekcija ņem vērā, ka Regulas 7.panta 4.punktā noteikts, ka novērtējot to, vai piekrišana ir dota brīvi, maksimāli ņem vērā to, vai cita starpā līguma izpilde, tostarp pakalpojuma sniegšana, ir atkarīga no piekrišanas tādai personas datu apstrādei, kura nav nepieciešama minētā līguma izpildei.

Tāpat Inspekcija ņem vērā, ka Regulas 7.panta 4.punkta interpretāciju skaidro Regulas 43.apsvērum⁴, kurā tostarp norādīts, ka piekrišanas “saistīšana” ar nosacījumu pieņemšanu vai līguma vai pakalpojuma sniegšanas “piesaistīšana” piekrišanai personas datu apstrādei, kas nav nepieciešama šā līguma vai pakalpojuma izpildei, ir uzskatāma par ļoti nevēlamu. Ja šādā situācijā tiek sniegta piekrišana, tiek uzskatīts, ka tā nav brīvi sniegta. Papildus iepriekš minētajam Inspekcija vērš uzmanību, ka divi likumīgie pamati personas datu likumīgai apstrādei, t.i., piekrišana un līgums, nevar tikt apvienoti⁵. Ja pārzinis ir pieprasījis sniegt personas datus to apstrādei, bet attiecīgie personas dati nav nepieciešami konkrētam mērķim, piekrišana šo datu apstrādei netiktu uzskatīta par brīvi sniegtu. Savukārt brīvi sniegta piekrišana attiecas tikai uz tiem personas datiem, kas ir nepieciešami attiecīgo datu apstrādei, kam persona ir devusi savu piekrišanu. Līdz ar to pārzinis nedrīkst kā papildus nosacījumu līguma izpildei pieprasīt datu sniegšanu ar līgumu nesaistīta nolūka sasniegšanai balstoties uz piekrišanu.

Inspekcija vērš uzmanību, ka pienākums piekrist personas datu izmantošanai papildus līguma izpildei noteikti nepieciešamajam, ierobežo datu subjekta izvēli un kavē datu subjektu brīvi sniegt piekrišanu. Viens no Regulas pieņemšanas mērķiem bija nodrošināt ciešāku privātpersonas kontroli pār tās personas datiem, un jāuzskata, ka piekrišana tādu personas datu apstrādei, kas nav nepieciešama līguma izpildei, nevar tikt uzskatīta par obligātu apmaiņā pret līgumsaistību izpildi vai pakalpojuma saņemšanu⁶. No minētā izriet, ka arī SIA [...] organizētās loterijas gadījumā tiek ierobežota datu subjekta izvēle, neļaujot tam brīvi sniegt piekrišanu, jo konkursa ietvaros pieprasījums piekrišanai personas datu apstrādei (komerciālu paziņojumu saņemšanai) ir piesaistīts pakalpojumam (dalībai konkursā). Papildus iepriekš minētajam Inspekcija uzskata, ka nepieciešams nošķirt piekrišanu personas datu apstrādei Regulas izpratnē no piekrišanas līguma noslēgšanai civiltiesiskā izpratnē, pretējā gadījumā darījuma slēgšanā iesaistītām pusēm var veidoties neatbilstošs priekšstats par darījuma tiesisko pamatu.

Ievērojot iepriekš minēto Inspekcija ir konstatējusi, ka SIA [...] konkrētā konkursa ietvaros nav ieguvusi datu subjektu brīvu piekrišanu to personas datu apstrādei atbilstoši normatīvajā regulējumā noteiktajiem nosacījumiem. Konstatēts, ka SIA [...] konkursa ietvaros tiek ierobežota datu subjekta izvēles brīvība un piekrišana konkrētajā gadījumā nav uzskatāma par brīvi sniegtu, Inspekcija norāda, ka piekrišana kā tiesiskais pamats personas datu apstrādei būtu izmantojama tikai gadījumā, ja tā

šādu datu brīvu apriņi” 29.pantu) izstrādātās Vadlīnijas par jēdziena “piekrišana” definīciju (Guidelines on Consent under Regulation 2016/679 (wp259rev.01)).

⁴ Lai nodrošinātu, ka piekrišana ir sniegta brīvi, piekrišanai nevajadzētu kalpot par derīgu juridisko pamatu personas datu apstrādei konkrētā gadījumā, kad datu subjekta un pārziņa attiecībās pastāv skaidra nevienlīdzība, jo īpaši, ja pārzinis ir publiska iestāde un tāpēc ir maz ticams, ka piekrišana visos minētās konkrētās situācijas apstākļos bija sniegta brīvi. Uzskata, ka piekrišana nav sniegta brīvi, ja tā neparedz atsevišķu piekrišanu dažādām personas datu apstrādes darbībām, neraugoties uz to, ka tas ir atbilstīgi konkrētajā gadījumā, vai ja tiek noteikts, ka no šīs piekrišanas ir atkarīga līguma izpilde, tostarp pakalpojuma sniegšana, neraugoties uz to, ka minētā piekrišana nav noteikti nepieciešama šādai izpildei.

⁵ Darba grupas personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi (kas izveidota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1995.gada 24.oktobra Direktīvas 95/46/EK “Par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriņi” 29.pantu) izstrādātās Vadlīnijas par jēdziena “piekrišana” definīciju (Guidelines on Consent under Regulation 2016/679 (wp259rev.01)).

⁶ Turpat.

nebūtu izvirzīta kā priekšnosacījums dalībai konkursā, līdz ar to arī līgumisko attiecību izpildei.

Tāpat vēršam uzmanību, ka uz konkrēto gadījumu nav attiecināma citu komersantu prakse, veicot personas datu apstrādi klientu lojalitātes, privilēģiju karšu u.tml. ietvaros, jo tāda veida gadījumos piekrišana nav iekļauta kā neapspriežama nosacījumu daļa, lai izmantotu pakalpojumu pēc būtības, piemēram, veiktu pirkumu kādā tirdzniecības vietā. Līdz ar to arī prakse piedāvāt iespēju fiziskām personām pieteikties jaunumu saņemšanai, vienlaikus piekrītot saņemt mārketinga informāciju (komerciālus paziņojumus), izsniedzot tai atlaižu kodu pirkumam, ir uzskatāma tikai par piedāvātu papildu priekšrocību un tā neparedz būtiskas nelabvēlīgas sekas datu subjektam, mazinot izvēles brīvību, proti, tiek nodrošināta iespēja sniegt brīvu un nepiespiestu piekrišanu. Taču norādām, ka jebkurš gadījums ir vērtējams individuāli.

Ievērojot iepriekš minēto kopumā un savstarpējā sakarībā, kā arī SIA [...] 2021.gada [...] vēstulē Nr. [...] sniegtos paskaidrojumus, Inspekcija secina, ka SIA [...] organizētā konkursa ietvaros, piedāvājot iespēju laimēt dāvanu, iesniedzot SIA [...] savu kontaktinformāciju (personas datus) komerciālu paziņojumu saņemšanai, nav tikusi ievērota datu subjekta sniegtās “piekrišanas” pazīme “brīva” (brīvi sniegta), vienlaikus neievērojot arī ISPL 9.panta nosacījumus.

Inspekcija aicina SIA [...] turpmāk ievērot ISPL un Regulā noteiktās prasības attiecībā uz komerciālo paziņojumu sūtīšanas apstākļiem, aicinot fiziskas personas – datu subjektus – dot piekrišanu to personas datu apstrādei. Papildus minētajam, informējam, ka Inspekcija konkrētajā gadījumā, pamatojoties arī uz šajā vēstulē norādītajiem apstākļiem, gatavo skaidrojumu, kurš tuvākajā laikā tiks publicēts Inspekcijas tīmekļa vietnē <https://www.dvi.gov.lv/lv>, kā arī tiks izsūtīts nozarei.

Direktore

J.Macuka

[..]

IZRAKSTS PAREIZS